

Številka: U-I-482/22-16

U-I-14/23-27

Datum: 12. 12. 2025

**PRITRDILNO LOČENO MNENJE
SODNIKA DR. MATEJA ACCETTA
K ODLOČBI ŠT. U-I-482/22, U-I-14/23 Z DNE 27. 11. 2025**

1. Odločba naslavlja razmeroma obsežni zahtevi predlagateljev s številnimi očitki zoper izpodbijane določbe (dopolnjenega) Zakona o dohodnini (ZDoh-2). Izrek sem lahko podprl in v veliki meri lahko sledim tudi obrazložitvi odločbe. Nekoliko se oddaljim predvsem pri razlogovanju iz odločbe v zvezi z argumenti predlagateljev, ki temeljijo na odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-19/94 z dne 14. 11. 1996, in to oddaljitve skušam pojasniti v tem ločenem mnenju.

2. Kot (v 110. točki obrazložitve) lepo povzema odločba, predlagatelja prvemu odstavku 111. člena ZDoh-2 očitata, da v neskladju s pravico do osebnega dostojanstva in varnosti iz 34. člena Ustave ter načelom socialne države iz 2. člena Ustave splošno olajšavo določa v prenizki višini in s tem ureja tudi obdavčitev (dela) sredstev, potrebnih za preživljanje. To naj bi bilo po navedbah predlagateljev tudi v nasprotju z odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-19/94, v kateri je Ustavno sodišče presojalo ureditev višine posebne olajšave za davčne zavezance z obveznostjo preživljanja otrok.¹ Odločba v obravnavani zadevi zavzame stališče, da je sporočilo odločbe št. U-I-19/94, če upoštevamo njeno obrazložitev v celoti, da je za določanje višine olajšave upoštevni več dejavnikov in da olajšava ni edino sredstvo zakonodajalca za zagotavljanje sredstev, potrebnih za preživljanje.² S tem sporočilom se sam sicer strinjam, le da drugače od obrazložitve odločbe oziroma preostalih kolegov menim, da ga ni mogoče izpeljati iz odločbe št. U-I-19/94. Nasprotno, menim, da bi sporočilo odločbe št. U-I-19/94 vendarle morali razumeti v tem smislu, ki ji ga pripisujeta predlagatelja: da življenjskega minimuma v vsakem primeru ne bi smeli (v nobeni meri) upoštevati že pri določanju davčne osnove. Kolikor je sporočilo odločbe št. U-I-19/94 na splošno³

¹ Glej 116. točko obrazložitve odločbe.

² Prav tam.

³ O tem več v 5. in 6. točki tega mnenja.

mogoče razumeti v tem oziru, zato sam obravnavano zadevo in sprejeto odločbo razumem tudi kot (delni) odstop od navedenega stališča.

3. Na načelni ravni si je res mogoče zastaviti vprašanje, ali je zahtevo po zagotavljanju sredstev, potrebnih za preživljanje, treba razumeti (zgolj) v tem smislu, da morajo ta sredstva biti vsakemu zavezancu na voljo po izvedeni obdavčitvi, ali pa (tudi) v tem smislu, da morajo biti ta sredstva v celoti izvzeta že iz upoštevne davčne osnove. Pri izbiri med tema dvema možnostma se po moji presoji načelo socialne države umika v ozadje, v ospredje pa poleg pravice do osebnega dostojanstva in varnosti prihaja tudi pravica do enakosti pred zakonom iz drugega odstavka 14. člena Ustave. Davčne olajšave pri tem vprašanja enakosti in ustrezne obdavčitve naslavlja v obeh smereh zasledovane pravičnosti, vertikalni (po kateri naj zavezanci z višjo plačilno sposobnostjo plačajo višji davek) in horizontalni (po kateri naj zavezanci z enako plačilno sposobnostjo plačajo enak davek), pri čemer naj zasledovanje ene ne okrne doseganja druge.

4. Kot sam razumem odločbo št. U-I-19/94, je – v kontekstu tam obravnavane ureditve – zavzela stališče, ki narekuje drugo izmed v prejšnji točki mnenja opredeljenih možnosti: znesek, potreben za preživljanje otroka (za zagotovitev njegovega eksistenčnega minimuma), mora biti v celoti izvzet iz obdavčenja.⁴ V tem oziru je po moji oceni stališče iz odločbe št. U-I-19/94 strožje od tega, ki ga je mogoče razbrati iz 116. točke obrazložitve pričujoče odločbe. Kolikor bi to prejšnje stališče razumeli kot splošno stališče, da mora biti iz obdavčitve v vseh primerih že v izhodišču izvzet znesek v višini osnovnih (nujnih) življenjskih stroškov, je torej pričujočo odločbo treba razumeti kot odstop od stališča iz odločbe št. U-I-19/94.

5. Res pa je, in zame ni nepomembno, da je odločba št. U-I-19/94 neposredno naslavljala vprašanje obdavčevanja zneskov, potrebnih za preživljanje otroka. Tudi sam lahko na načelni ravni in v luči ustavnih jamstev in odgovornosti za varstvo otrok prepoznam poseben pomen teh sredstev, ki jih ni mogoče enačiti s sredstvi za zadovoljevanje drugih potreb davčnih zavezancev. Obdavčitev sredstev, potrebnih za preživljanje otrok, na enak način kot v primeru sredstev za zadovoljitev drugih potreb zavezancev bi v luči zahtev po varstvu družine, starševstva in otrok pomenila kršitev horizontalne pravičnosti.⁵

⁴ Tako razumem že obrazložitev, povzeto v 116. točki obrazložitve pričujoče odločbe, pa tudi jasno besedilo iz 15. točke obrazložitve odločbe št. U-I-19/94 (poudarek dodan): "Po vsem obrazloženem izpodbijana določba ni v neskladju z Ustavo s tistim, kar določa, to je z olajšavo, temveč je v neskladju zato, ker *ne določa nadaljnjega celovitega izvzemanja nujnih preživilninskih stroškov od obdavčenja.*"

⁵ Glej 7.–12. točko obrazložitve odločbe št. U-I-19/94. Na podoben način je mogoče razumeti tudi poudarke iz prakse nemškega zveznega ustavnega sodišča, povezanega z vprašanjem obdavčevanja sredstev za preživljanje otrok, iz istega obdobja – glej odločitve z dne 29. 5. 1990

6. To pa je vendarle drugačen vidik od tistega, ki ga je treba presoјati v kontekstu vertikalne pravičnosti, po katerem naj po navedbah enega ali drugega predlagatelja zaradi nizke olajšave tudi zavezancem z nižjimi dohodki po obdavčitvi ne bi ostala na razpolago niti sredstva, potrebna za preživljanje (glej 111. točko obrazložitve odločbe), in naj bi zavezancem na splošno ostalo manj tudi za porabo izdatkov, ki presegajo preživljanje (glej 124. točko obrazložitve odločbe), poleg tega pa naj bi bili manj ugodno obravnavani davčni zavezanci s skupnim dohodkom nad 16.000 EUR, ki jim ne pripada splošna olajšava (glej 127. točko obrazložitve odločbe). V zvezi s temi očitki pritrjujem razlogovanju iz odločbe, da ureditev, gledano v celoti, ne potrjuje očitkov glede poseganja v razpoložljivost sredstev, potrebnih za preživljanje; da pri zavezancih z višjimi dohodki prihaja do višje obdavčitve, pri čemer glede na ureditev glede razpoložljivih sredstev nikoli ne morejo priti v slabši položaj od zavezancev s skupnim dohodkom pod 16.000 EUR, pa samo po sebi tudi zame ni ustavno sporno.

7. Iz navedenih razlogov sem lahko pritrdil izreku odločbe oziroma odločitvi, da predloženi očitki predlagateljev niso utemeljili zatrjevanе neskladnosti izpodbijane ureditve, kolikor na splošno oporekata ureditvi splošne olajšave. Zadržan pa sem do sporočila, da bi, v luči zahteve po horizontalni pravičnosti obdavčitve in tudi ob upoštevanju stališča iz odločbe št. U-I-19/94, ta odločba pomenila, da izvzetje sredstev iz obdavčitve – in ne zgolj vprašanje razpoložljivih sredstev po izvedeni obdavčitvi – ni narekovano niti v tistih primerih, ko gre za sredstva, potrebna za preživljanje otrok.

dr. Matej Accetto
Sodnik

(BVerfGE 82, 60) in z dne 12. 6. 1990 (BVerfGE 82, 198) ter dve odločitvi z dne 10. 11. 1998 (BVerfGE 99, 216, in BVerfGE 99, 246).